

وزارت امور اقتصادی و دارایی

اداره کل امور اقتصادی و دارایی آذربایجان شرقی

موشکافی دلایل بالا بودن نرخ تورم استان آذربایجان شرقی از کشور در سال ۱۴۰۲

معاونت اقتصادی

شناسه گزارش

عنوان گزارش	موشکافی دلایل بالا بودن نرخ تورم استان آذربایجان شرقی از کشور در سال ۱۴۰۲
تهیه و تنظیم	شهرزاد محمدحانلی، کارشناس مسئول سرمایه‌گذاری
تاریخ	دی ۱۴۰۲
معاونت اقتصادی اداره کل امور اقتصادی و دارایی	meco1380@chmail.ir
وبسایت اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان آذربایجان شرقی	as.mefa.ir

فهرست

۵.....	چکیده.....
۵.....	کلید واژه: تورم، سبد کالای خوراکی، روند نرخ تورم.....
۵.....	مقدمه.....
۵.....	مبانی نظری و مروری بر مطالعات پیشین.....
۸.....	بررسی روند نرخ تورم در استان آذربایجان شرقی.....
۸.....	بررسی سبد هزینه و ضریب اهمیت کالاها در استان آذربایجان شرقی و مقایسه آن با متوسط کشور.....
۹.....	مقایسه ضریب اهمیت سبد استان و کشور.....
۱۱.....	رتبه نرخ تورم استان در سال ۱۴۰۲.....
۱۱.....	مقایسه نرخ تورم کشور و استان در دوازده ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل (مهر ماه ۱۴۰۲).....
۱۴.....	یکی از دلایل افزایش نرخ تورم مسکن.....
۱۴.....	مقایسه نرخ تورم مسکن استان آذربایجان شرقی و کشور.....
۱۵.....	مقایسه اختلاف نرخ تورم مسکن استان و کشور با اختلاف نرخ تورم استان و کشور در سالهای ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۲.....
۱۶.....	نتیجه گیری و پیشنهاد.....
۱۷.....	منابع.....

لیست نمودارها و جداول

- ۸..... نمودار(۱) - نرخ تورم کشور و استان آذربایجان شرقی طی سالهای ۱۳۷۹ تا ۱۴۰۲
- ۹..... نمودار(۲) - طبقه‌بندی ضریب اهمیت کالاها در سبد هزینه استان و کشور در سال ۱۴۰۰
- ۱۰ جدول (۱) - مقایسه ضریب اهمیت سبد استان و کشور ۱۴۰۰
- جدول (۲) - مقایسه نرخ تورم کشور و استان در دوازده ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل (مهر ماه ۱۴۰۲)
- ۱۲
- جدول (۳) - مقایسه نرخ تورم کشور و استان در گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات (مهر ماه ۱۴۰۲)
- ۱۴ نمودار(۳) - مقایسه نرخ تورم مسکن در کشور و استان
- نمودار (۴) - روند نرخ تورم مسکن در دوازده ماهه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل ۱۴۰۲
- ۱۵

چکیده

یکی از محورهای برنامه‌های توسعه اقتصادی در ایران، اجرای طرح آمایش سرزمین است و هدف این طرح شناسایی منابع و امکانات هر استان و تخصیص منابع و فعالیتها به هر منطقه بر مبنای استعدادها و ویژگیهای خاص آن منطقه و کاهش شکاف اقتصادی بین مناطق مختلف است. در این خصوص، شناسایی پویایی‌ها و عوامل مؤثر بر تورم منطقه‌ای، در استانهای کشور می‌تواند به برنامه‌ریزان اقتصادی و منطقه‌ای در تنظیم برنامه‌های توسعه اقتصادی کمک کند تا از طریق تخصیص منابع، عدم تعادل های منطقه‌ای و شکاف رشد اقتصادی بین استانهای کشور از بین رود و همچنین شکاف بین وضعیت موجود منطقه و وضعیت ایده آل کاهش یابد. در این مطالعه با بررسی نرخ تورم گروه کالاهای خوراکی در استان و روند اختلاف تورم استان با کشور در سال ۱۴۰۲ پرداخته شده است و پس از احصاء دلایل اختلاف نرخ تورم استان و کشور توصیه‌هایی در این خصوص ارائه گردیده است.

کلید واژه: تورم، سبد کالای خوراکی، روند نرخ تورم

مقدمه

تورم پایین یا کاهش تورم، یکی از مهمترین عوامل دستیابی به ثبات در اقتصاد کلان بوده که تجربه کشورهای مختلف این موضوع را نشان داده است. ایران طی چند دهه اخیر، همواره تورم‌های دو رقمی را تجربه کرده است. شرایط تورمی بسیاری از متغیرهای اقتصادی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بنابراین، بررسی عوامل و متغیرهای تأثیرگذار بر تورم، از اهمیت خاصی برخوردار است. تورم از یک سو، موجب تحمیل هزینه‌های رفاهی از طریق کاهش ارزش دارایی‌های مالی مردم می‌شود و از سوی دیگر، با ایجاد نااطمینانی در تصمیمگیری مؤسسه‌ها برای سرمایه‌گذاری و ایجاد هزینه‌های دیگر مانند فهرست‌بها، به تولید زیان وارد میکند.

ضرورت و اهمیت موضوع

براساس تئوریهای اقتصادی، نرخهای تورم در یک کشور میتواند با توجه به فضا تغییر کند؛ به این صورت که استانهای مجاور و همسایه به‌طور عموم قیمت کالاهای خود را با توجه به استانهای همجوار خود تنظیم میکنند. (مارتیس کاس، ۲۰۱۱) از سوی دیگر، مجاورت استانها باعث می‌شود هزینه‌های حمل و نقل کاهش یابد و همچنین گردش کالاها و خدمات با قیمت پایین‌تر و رقابتی مهیا شود که این می‌تواند بر جریانهای تجاری اثرگذار باشد. (کروزت و کویینگ، ۲۰۰۴) لذا تفاوت نرخ تورم در بین استانها و کمتر یا بیشتر بودن آن از متوسط کشوری می‌تواند منجر بر اثرگذاری بر جریانهای اقتصادی در کشور گردد لذا نظر به اهمیت موضوع در این مطالعه نرخ تورم استان آذربایجان شرقی و دلایل بالا بودن از متوسط کشوری مورد بررسی قرار گرفته است.

مبانی نظری و مروری بر مطالعات پیشین

امروزه در بسیاری از کشورها تورم دیگر موضوع حادی نیست و مسئله‌ای حل شده است و راه حل کنترل آن را به خوبی می‌شناسند؛ برای مثال، در عمده کشورها، تورم زیر ۵ درصد است، اما در ایران کماکان مسئله حادی است و باید به کنترل آن پرداخت.

تورم در ادبیات اقتصادی دارای تعاریف متنوع و طبقه‌بندی مختلفی است. در کلی‌ترین بیان، تورم عبارت است از: افزایش عمومی و مداوم سطح قیمت‌ها یا صعود خودافزای قیمت‌ها. بنابراین، مهمترین ویژگی تورم، تداوم و عمومیت افزایش قیمت‌هاست. از اینرو، افزایش دفعه‌ای قیمت‌ها و همچنین افزایش قیمت یک یا چند کالای خاص تورم به شمار نمی‌آید. برای اندازه‌گیری میزان تورم از معیار نرخ تورم استفاده می‌شود که نوسانات قیمت کالاها و خدمات را در یک سال خاص به سال قبل می‌سنجد. قیمت کالاها و خدمات مورد استفاده در اندازه‌گیری تورم به طور معمول شاخص قیمت مصرف‌کننده است. (گرچی و همکاران، ۱۳۸۴)

نصر اصفهانی و یآوری (۱۳۸۲) عوامل اسمی و واقعی موثر بر تورم در ایران را مورد بررسی قرار دادند نتایج حاصل از مطالعه‌های آنها نشان داد که تورم در ایران فقط پدیده پولی نمی‌باشد بلکه نرخ ارز و تکانه‌های تورم نیز در کوتاه مدت بر نوسانات تورم تأثیر مثبت دارند. عماد زاده و همکاران (۱۳۸۴) با مطالعه بر روی عوامل پولی و غیر پولی موثر بر تورم در ایران سهم تورم وارداتی، تورم انتظاری، رشد نرخ ارز و شکاف تولید از تورم را برآورد کردند. مهرابی بشر آبادی و همکاران (۱۳۸۹)، تأثیر شوک‌های نرخ ارز و شکاف تولید بر تورم در ایران را مورد بررسی قرار دادند. نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد شکاف تولید ناخالص داخلی و حجم پول از عوامل مهم و تأثیرگذار بر نرخ تورم در ایران به شمار می‌روند. دهمرده و کسای (۱۳۹۰)، ریشه‌های تورم در اقتصاد ایران را مورد بررسی قرار دادند نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که نرخ رشد نقدینگی، نرخ رشد تورم وارداتی، نرخ رشد بهره‌وری نیروی کار، نسبت نرخ ارز بازار آزاد به نرخ ارز بازار رسمی، شکاف تولید، کسری بودجه و تنگناهای بخش کشاورزی از عوامل اصلی موثر بر تورم در ایران به شمار می‌روند.

آگوستین و همکاران (۲۰۰۴)، ارتباط بین نرخ ارز اسمی و نرخ تورم را در ۳۱ کشور جهان مورد بررسی قرار دادند نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد ارتباط مثبت و معنی‌داری بین نرخ ارز اسمی و نرخ تورم این کشورها وجود دارد. الجبرین (۲۰۰۶) در مطالعه خود عوامل تعیین‌کننده تورم در سه کشور عربستان، کویت و بحرین را مورد بررسی قرار داد. نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد رشد تولیدات نفتی، نرخ رشد قیمت نفت، نرخ رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت و حجم نقدینگی، از عوامل مهم ایجادکننده تورم در این کشورها می‌باشند. ایوان و همکاران (۲۰۰۸) علل تورم در کشور اکوادور را مورد بررسی قرار دادند نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که نرخ تورم در این کشور طی دوره مورد بررسی به طور عمده تحت تأثیر قیمت‌های بین‌المللی، نرخ ارز و سیاست‌های پولی و مالی دولت قرار داشته است.

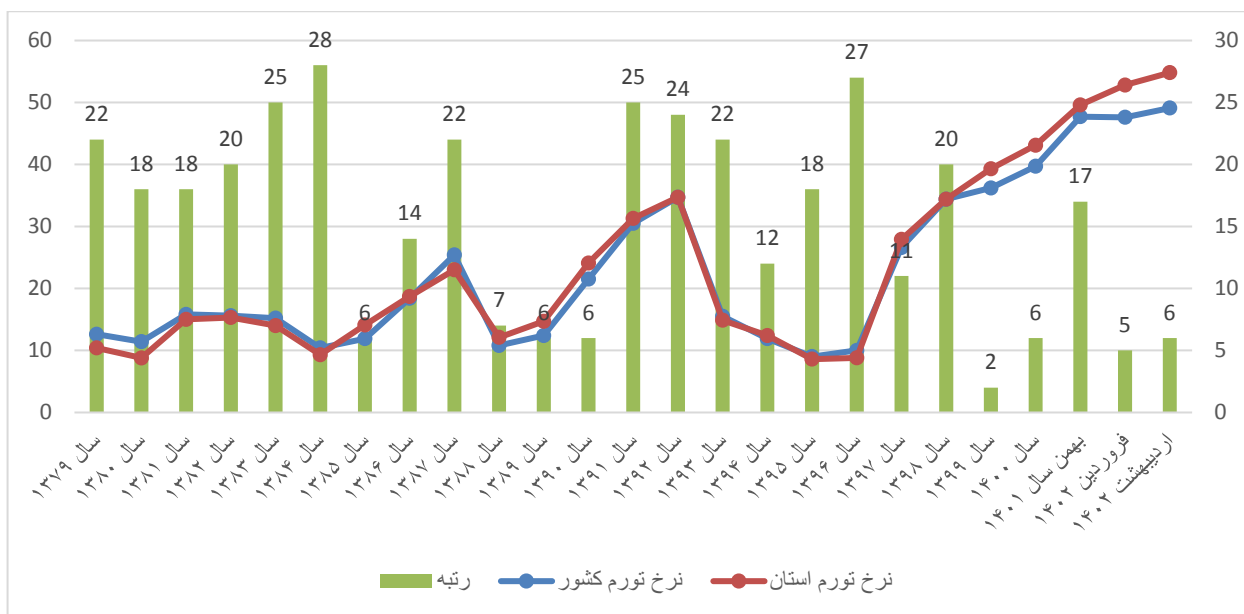
در مطالعات عنوان شده جدا از متغیرهای توضیحی تأثیرگذار بر تورم که بر گرفته از نظریه‌های مختلف ارائه شده درباره تورم می‌باشند، آن چه که در همه مطالعات مشترک به نظر می‌رسد نگاه و تعریف آنها از مسئله تورم می‌باشد. به طوری که در همه این مطالعات شاخص قیمت کل بهای کالاها و خدمات مصرفی یا رشد آن، به عنوان متغیری برای تورم در نظر گرفت شده و با توجه به نظریه‌های مختلف تورم، اثرات عوامل مختلفی چون نرخ ارز، شکاف تولید، تورم وارداتی، تورم انتظاری و ... بر روی آن مورد بررسی قرار گرفته است؛ اما آن چه که در این مطالعه‌های کمتر به آن توجه شده است ۱۲ گروه اصلی کالایی

که تورم از آن تشکیل شده است. در این مطالعه به بررسی اثر این گروه کالاها و اثرگذاری آن در بر نرخ تورم استان و اختلاف آن از متوسط کشوری بررسی شده است.

بررسی روند نرخ تورم در استان آذربایجان شرقی

بررسی روند نرخ تورم استان نشان می‌دهد که استان آذربایجان شرقی طی سال‌های مورد بررسی همواره نرخ تورمی بالاتر از نرخ تورم کشوری داشته است. (نمودار ۱)

نمودار (۱) - نرخ تورم کشور و استان آذربایجان شرقی طی سالهای ۱۳۷۹ تا ۱۴۰۲

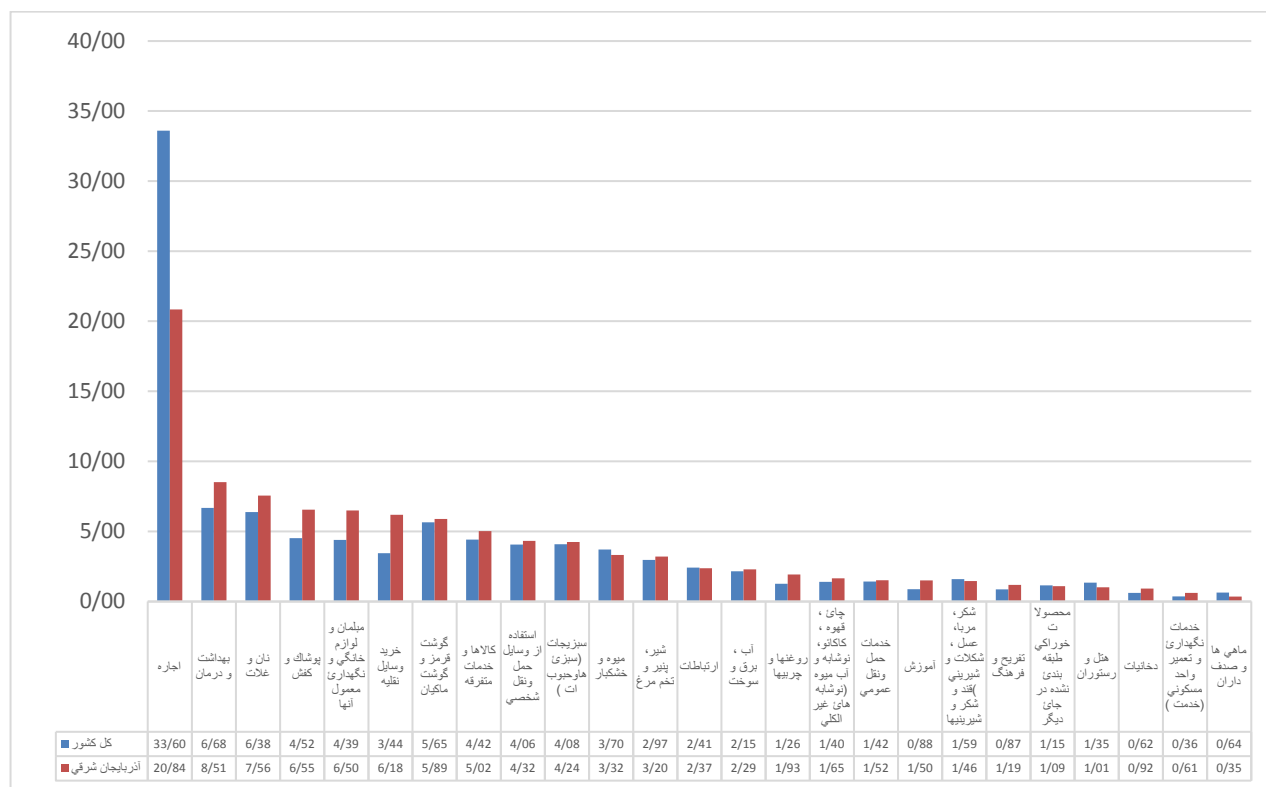

منبع: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان و محاسبات تحقیق

بررسی سبد هزینه و ضریب اهمیت کالاها در استان آذربایجان شرقی و مقایسه آن با متوسط کشور

در نمودار شماره ۲ ضریب اهمیت کالاها در سبد هزینه خانوار استان آذربایجان شرقی نشان داده شده است، به ترتیب مسکن و اجاره بها ۲۰.۸۳ درصد، بهداشت و درمان با ۸.۵۱ درصد، نان و غلات با ۷.۵۶ درصد و ... بیشترین سهم را در سبد هزینه خانوار استان به خود اختصاص داده‌اند که این نشان می‌دهد تغییر اندک در قیمت این شاخصها می‌تواند بر نرخ تورم استان اثر زیادی داشته باشد.

نمودار (۲) - طبقه‌بندی ضریب اهمیت کالاها در سبد هزینه استان و کشور در سال ۱۴۰۰

منبع: مرکز آمار ایران و محاسبات تحقیق

مقایسه ضریب اهمیت سبد استان و کشور

چند نکته در بررسی شاخص قیمت و نرخ تورم استان ها می بایست لحاظ گردد:

- ضریب اهمیتی که در محاسبه شاخص قیمت کالاها لحاظ می‌گردد؛
- دلایل تفاوت ضریب اهمیتی که در محاسبه شاخص قیمت کالاهای هر استان لحاظ می‌گردد.

چرا که اعمال ضرایب اهمیت متفاوت در محاسبه شاخص قیمت می‌تواند منجر به اختلاف نرخ تورم بین استان‌ها و بیشتر شدن یا کمتر شدن این نرخ از نرخ کشوری گردد؛

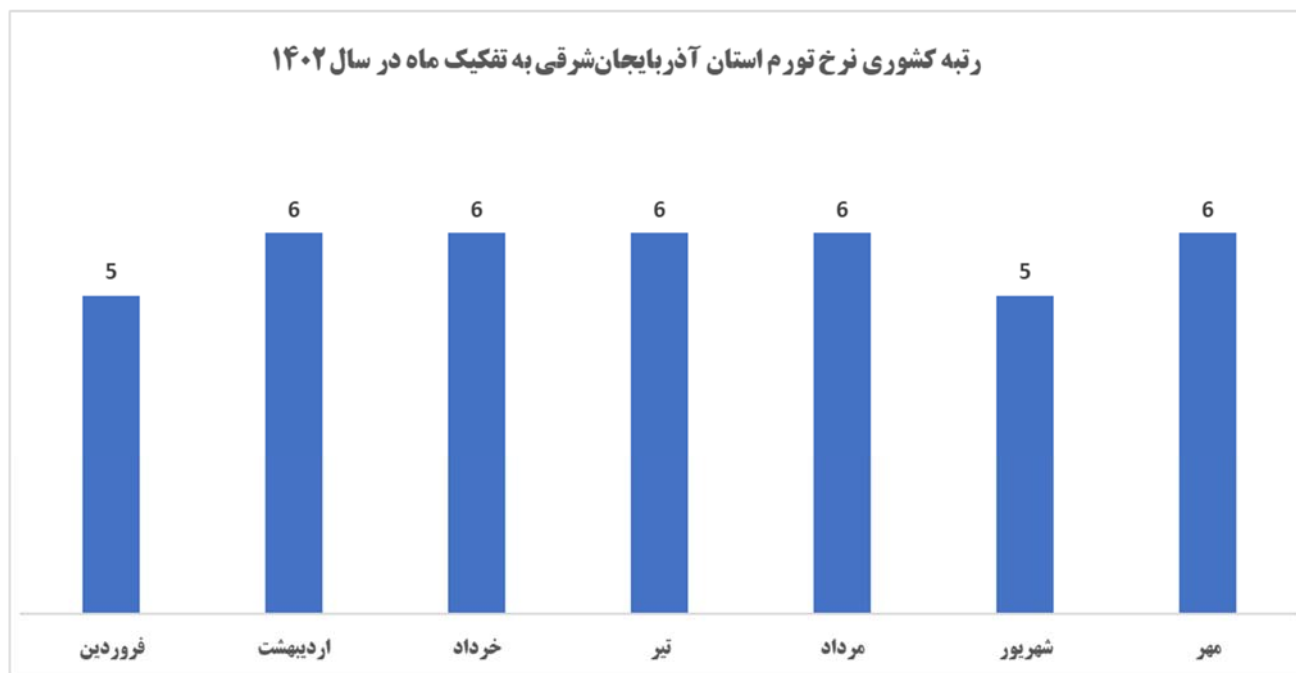
همچنین لازم است عناصر و ریز اقلام تشکیل دهنده تمامی گروه‌های کالایی از سوی سازمان مدیریت و برنامه ریزی با جزئیات کامل بیان گردد تا در صورت بالا بودن نرخ تورم یک گروه کالایی، بتوان جزئیات اقلام تشکیل دهنده آن و نحوه محاسبه شاخص و عناصر تاثیرگذار آن را در محاسبه آن گروه بدست آورد و بر روی آنها با جزئیات بیشتری بررسی کارشناسی انجام داد.

جدول (۱) - مقایسه ضریب اهمیت سبد استان و کشور ۱۴۰۰

اختلاف استان با کشور	آذربایجان شرقی	کل کشور	ضریب اهمیت گروه کالا
۲/۷۴	۶/۱۸	۳/۴۴	خرید وسایل نقلیه
۲/۱۰	۶/۵۰	۴/۳۹	بیلان و لوازم خانگی و نگهداری معمول آن‌ها
۲/۰۳	۶/۵۵	۴/۵۲	وشاک و کفش
۱/۸۳	۸/۵۱	۶/۶۸	هداشت و درمان
۱/۱۷	۷/۵۶	۶/۳۸	ان و غلات
۰/۶۷	۱/۹۳	۱/۲۶	وغن‌ها و چربی‌ها
۰/۶۲	۱/۵۰	۰/۸۸	موزش
۰/۶۰	۵/۰۲	۴/۴۲	کالاها و خدمات متفرقه
۰/۳۲	۱/۱۹	۰/۸۷	فریح و فرهنگ
۰/۳۰	۰/۹۲	۰/۶۲	خانیا
۰/۲۶	۴/۳۲	۴/۰۶	ستفاده از وسایل حمل‌ونقل شخصی
۰/۲۵	۱/۶۵	۱/۴۰	چای، قهوه، کاکائو، نوشابه و آبمیوه (نوشابه‌های غیرالکلی)
۰/۲۵	۰/۶۱	۰/۳۶	خدمات نگهداری و تعمیر واحد مسکونی (خدمت)
۰/۲۳	۵/۸۹	۵/۶۵	گوشت قرمز و گوشت ماکیان
۰/۲۳	۳/۲۰	۲/۹۷	سیر، پنیر و تخم‌مرغ
۰/۱۶	۴/۲۴	۴/۰۸	سبزیجات (سبزی‌ها و حبوبات)
۰/۱۴	۲/۲۹	۲/۱۵	ب، برق و سوخت
۰/۱۰	۱/۵۲	۱/۴۲	خدمات حمل‌ونقل عمومی
-۰/۰۴	۲/۳۷	۲/۴۱	رتباطات
-۰/۰۶	۱/۰۹	۱/۱۵	حصولات خوراکی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر
-۰/۱۳	۱/۴۶	۱/۵۹	شکر، مربا، عسل، شکلات و شیرینی (قند و شکر و شیرینی‌ها)
-۰/۲۹	۰/۳۵	۰/۶۴	باهی‌ها و صدف‌داران
-۰/۳۴	۱/۰۱	۱/۳۵	مئل و رستوران
-۰/۳۸	۳/۳۲	۳/۷۰	بیوه و خشکبار
-۱۲/۷۶	۲۰/۸۴	۳۳/۶۰	سکن و اجاره

منبع مرکز آمار و محاسبات تحقیق

رتبه نرخ تورم استان در سال ۱۴۰۲

منبع مرکز آمار و محاسبات تحقیق

مقایسه نرخ تورم کشور و استان در دوازده ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل (مهر ماه ۱۴۰۲)

نرخ تورم استان در مهرماه ۱۴۰۲ برابر با ۵۱.۱۵ بوده که رتبه ششم کشوری را به خود اختصاص داده است. این در حالیست که نرخ تورم کشوری برابر با ۴۵.۴۷ می باشد یعنی نرخ تورم استان حدود ۵.۶۸ درصد بیشتر از کشور است.

مقایسه اختلاف نرخ تورم شاخص کل استان در دوازده ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل (مهر ماه ۱۴۰۲) با کشور با اجاره بها (۵.۷۵ درصد) و بدون اجاره بها (۱.۴ درصد) نشان دهنده اهمیت و اثرگذاری اجاره بها در نرخ تورم استان و اختلاف آن با کشور می باشد.

همچنین مقایسه اختلاف نرخ تورم شاخص کل استان در دوازده ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل (مهر ماه ۱۴۰۲) با کشور در گروه کالاهای خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات (۰.۰۲ درصد) و کالاهای غیر خوراکی و خدمات (۸.۳ درصد) حاکی از اهمیت اثرگذاری گروه کالاهای غیر خوراکی و خدمات در نرخ تورم استان و اختلاف آن با نرخ تورم کشوری است.

در گروه کالاهای غیر خوراکی و خدمات نیز بیشترین اختلاف نرخ تورم استان با کشور متعلق به گروه مسکن ، آب ، برق ، گاز و سایر سوخت ها (۱۶.۶ درصد) و آموزش (۶.۳ درصد) و حمل و نقل (۴.۵ درصد) می باشد. لذا توجه به این اقلام در بررسی دلایل اختلاف نرخ تورم استان از کشور می تواند حائز اهمیت باشد.

شایان ذکر است اختلاف نرخ تورم دوازده ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل (مهرماه ۱۴۰۲) استان با کشور در گروه کالاهای و خدمات عمومی برابر با ۱۴.۰۰ درصد می باشد که رقمی قابل ملاحظه است.

جدول (۲) - مقایسه نرخ تورم کشور و استان در دوازده ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل (مهر ماه ۱۴۰۲)

شاخص کل	کشور نرخ تورم دوازده ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل (مهر ماه ۱۴۰۲)	آذربایجان شرقی نرخ تورم دوازده ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل	اختلاف استان با کشور
شاخص کل	۴۵/۵	۵۱/۲	۵/۷
خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات	۵۵/۰	۵۴/۹	۰/۰
۱- خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها	۵۵/۳	۵۵/۵	۰/۳
۲- دخانیات	۳۹/۳	۳۱/۴	-۷/۹
کالاهای غیر خوراکی و خدمات	۴۰/۹	۴۹/۱	۸/۳
۳- پوشاک و کفش	۴۸/۶	۴۴/۳	-۴/۲
۴- مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها	۳۷/۲	۵۳/۷	۱۶/۶
۵- مبلمان و لوازم خانگی و نگهداری معمول آنها	۳۸/۰	۴۲/۰	۴/۰
۶- بهداشت و درمان	۵۰/۵	۵۱/۴	۱/۰
۷- حمل و نقل	۴۶/۵	۵۱/۰	۴/۵
۸- ارتباطات	۱۷/۷	۱۹/۵	۱/۸
۹- تفریح و فرهنگ	۴۲/۶	۴۱/۰	-۱/۶
۱۰- آموزش	۳۳/۹	۴۰/۱	۶/۳
۱۱- هتل و رستوران	۷۰/۴	۷۰/۷	۰/۴
۱۲- کالاهای و خدمات متفرقه	۴۰/۰	۴۵/۸	۵/۸
شاخص کل* (بدون اجاره)	۴۹/۰	۵۰/۵	۱/۴
کالاهای	۵۰/۹	۵۲/۳	۱/۴
خدمات	۳۸/۹	۴۹/۱	۱۰/۱
کالاهای بادوام	۵۱/۷	۵۳/۰	۱/۳
کالاهای بی دوام	۵۰/۸	۵۲/۷	۱/۹
کالاهای کم دوام	۵۰/۷	۴۸/۵	-۲/۱
خوراکی‌های تازه	۶۵/۷	۶۶/۸	۱/۰
سایر خوراکی‌ها	۴۵/۵	۴۵/۰	-۰/۵
کالاهای و خدمات عمومی	۱۵/۷	۲۹/۷	۱۴/۰

منبع: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان و محاسبات تحقیق

در جدول ذیل اختلاف ریز اقلام گروه خوراکی ها و دخانیات برای استان و کشور در مهرماه ۱۴۰۲ نشان داده شده در دوازده ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل (مهرماه ۱۴۰۲) به ترتیب اقلام گوشت قرمز و سفید و فرآورده های آنها (۵.۳۶ درصد)، چای، قهوه، کاکائو، نوشابه و آب میوه (نوشابه های غیر الکلی) (۳.۷۱ درصد)، محصولات خوراکی طبقه بندی نشده در جای دیگر (۰.۷۸ درصد) و شیر، پنیر و تخم مرغ (۰.۵۷ درصد) بیشتر از تورم کشوری بوده است.

همچنین بررسی نرخ تورم ماه مشابه سال قبل در مهرماه ۱۴۰۲ نیز نشان می دهد که نرخ تورم گروه خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات نسبت به کشور ۰.۶۴ درصد بیشتر بوده که به ترتیب در این گروه گوشت قرمز و سفید و فرآورده های آنها (۱۰.۱۹ درصد)، شکر، مربا، عسل، شکلات و شیرینی (قند و شکر و شیرینی ها) (۴.۱۳ درصد)، میوه و خشکبار (۴.۰۳ درصد) و چای، قهوه، کاکائو، نوشابه و آب میوه (نوشابه های غیر الکلی) (۳.۹۲ درصد) نسبت به متوسط کشوری افزایش قیمت بیشتری داشته اند.

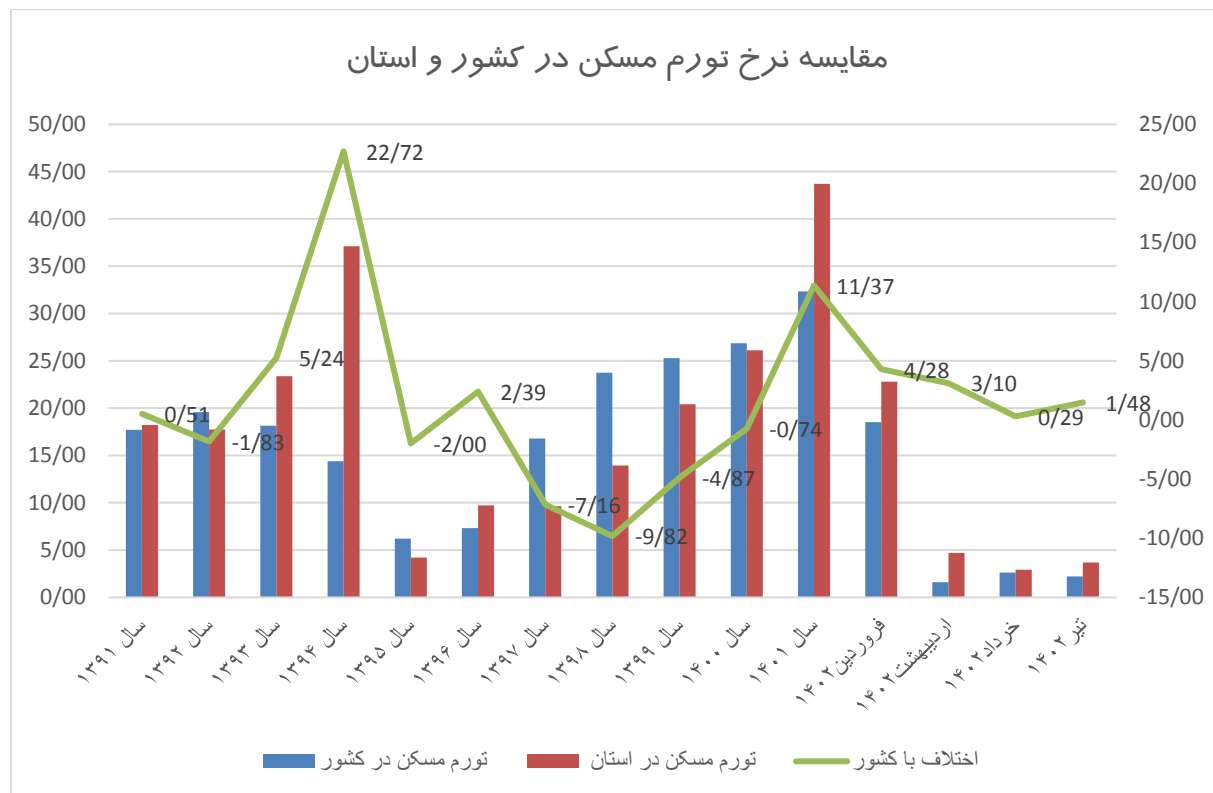
جدول (۳) - مقایسه نرخ تورم کشور و استان در گروه خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات (مهر ماه ۱۴۰۲)

کشور				استان آذربایجان شرقی				اختلاف استان و کشور			
مهرماه				مهرماه				مهرماه			
درصد تغییرات شاخص نسبت به				درصد تغییرات شاخص نسبت به				درصد تغییرات شاخص نسبت به			
دوازده ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل	مجموع ماههای منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل	ماه مشابه سال قبل	ماه قبل	دوازده ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل	مجموع ماههای منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل	ماه مشابه سال قبل	ماه قبل	دوازده ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل	مجموع ماههای منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل	ماه مشابه سال قبل	ماه قبل
گروه های کالاها و خدمات											
خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات											
۵/۰	۲/۳۶	۰/۴۷	۰/۵۵	۱/۱	۸/۳۶	۳/۴۶	۹/۵۴	۰/۵۹	۰/۶۴	۰/۶۹	۰/۰۳
۴/۰	۱/۳۶	۱/۴۷	۳/۵۵	۰/۱	۸/۳۶	۶/۴۶	۵/۵۵	۰/۵۶	۰/۷۰	۰/۵۱	۰/۲۶
۴/۰	۷/۳۵	۲/۴۷	۹/۵۵	۹/۰	۲/۳۶	۶/۴۶	۱/۵۶	۰/۵۶	۰/۵۳	۰/۶۶	۰/۱۶
۵/۰	۷/۱۶	۲/۲۷	۵/۴۰	۳/۰	۶/۱۵	۳/۲۶	۸/۳۹	۰/۲۴	-۱/۱۶	-۰/۸۲	-۰/۶۵
۸/۱	۰/۸۱	۴/۹۱	۸/۸۶	۴/۲	۲/۹۱	۵/۹۸	۲/۹۲	۰/۵۹	۱۰/۱۹	۷/۱۲	۵/۳۶
۷/۱	۰/۸۲	۱/۹۴	۳/۹۰	۳/۲	۸/۹۱	۳/۱۰۰	۳/۹۴	۰/۶۰	۹/۸۴	۶/۲۸	۴/۰۲
۴/۳	۴/۶۹	۸/۶۳	۶/۵۳	۶/۵	۷/۷۵	۲/۶۱	۰/۵۲	۲/۱۸	۶/۲۶	-۲/۵۶	-۱/۶۴
۹/۱	۷/۲۷	۸/۳۷	۴/۵۲	۸/۱	۴/۲۵	۲/۳۶	۰/۵۳	-۰/۰۹	-۲/۲۳	-۱/۵۴	۰/۵۷
۰/۱-	۵/۳	۵/۲۶	۶/۷۰	۰/۲-	۲/۳	۷/۲۶	۴/۶۷	-۰/۹۷	-۰/۳۰	۰/۱۹	-۳/۲۷
۳/۴-	۴/۳۸	۳/۵۶	۳/۵۲	۶/۱-	۴/۴۲	۹/۵۸	۹/۵۱	۲/۶۹	۴/۰۳	۲/۵۶	-۰/۳۵
۶/۰-	۲/۲۵	۷/۳۷	۴/۴۵	۶/۰	۳/۲۴	۳/۳۵	۷/۴۳	۱/۱۹	-۰/۸۱	-۲/۴۸	-۱/۷۰
۹/۱	۳/۳۶	۲/۳۶	۱/۴۳	۴/۲	۴/۴۰	۲/۳۴	۳/۴۲	۰/۵۲	۴/۱۳	-۱/۹۸	-۰/۸۶
۳/۲	۳/۲۳	۱/۲۷	۷/۳۲	۸/۳	۹/۲۶	۹/۲۶	۵/۳۳	۱/۵۴	۳/۵۵	-۰/۲۰	۰/۷۸
۲/۲	۷/۴۶	۷/۴۴	۳/۴۰	۶/۲	۶/۵۰	۹/۴۷	۰/۴۴	۰/۳۹	۳/۹۲	۳/۲۴	۳/۷۱
۱/۲	۷/۴۱	۶/۴۱	۳/۳۹	۱/۴	۲/۳۸	۱/۳۴	۴/۳۱	۲/۰۶	-۳/۵۱	-۷/۴۳	-۷/۹۱

منبع: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان و محاسبات تحقیق

یکی از دلایل افزایش نرخ تورم مسکن

نمودار (۳) - مقایسه نرخ تورم مسکن در کشور و استان

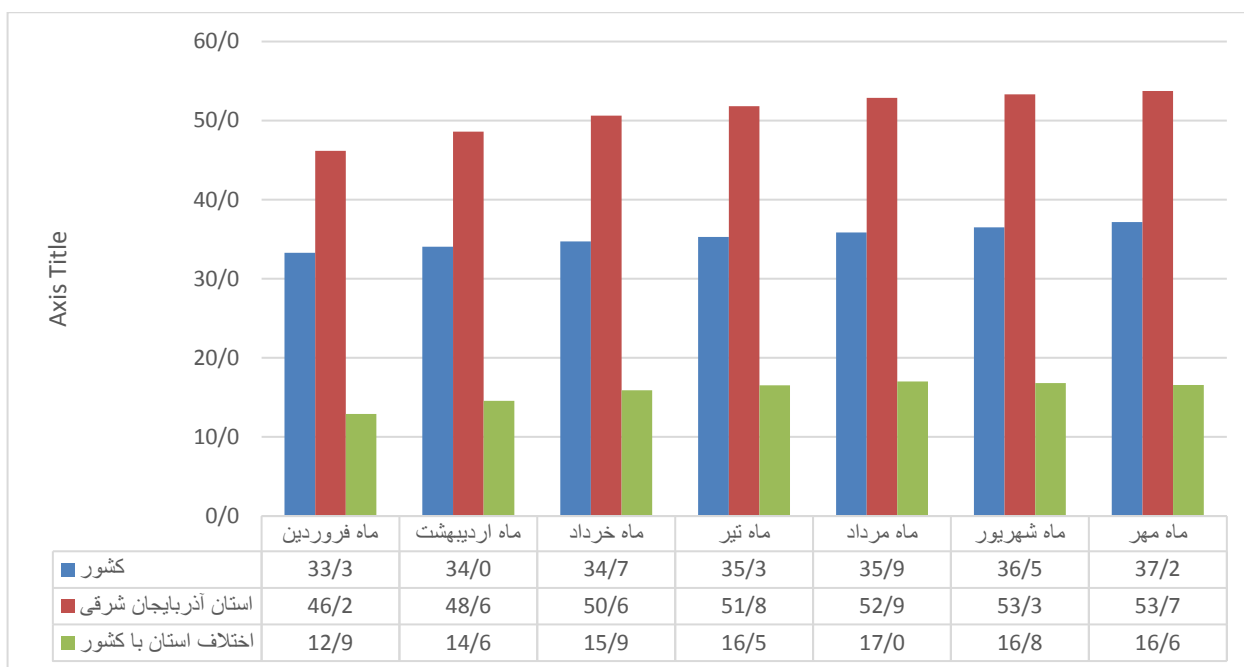

درصد تغییرات شاخص قیمت مسکن در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۳۹۶ در کشور برابر با ۲۰۳.۹ درصد و در استان ۱۷۲.۵ بوده است. می‌توان این چنین استنباط کرد که روند افزایش قیمت در استان طی ۵ سال، کمتر از متوسط کشوری بوده است که به منظور جبران این اختلاف در سال ششم شاهد افزایش یک‌باره قیمت مسکن در استان و بیش از متوسط کشوری می‌باشیم.

مقایسه نرخ تورم مسکن استان آذربایجان شرقی و کشور

در نمودار ذیل نرخ تورم مسکن در دوازده ماهه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل در سال ۱۴۰۲، مقایسه نرخ تورم مسکن استان و کشور در سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد که نرخ تورم مسکن در استان در دوازده ماهه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل از متوسط کشوری تقریباً حدود ۱۵ درصد بیشتر بوده است.

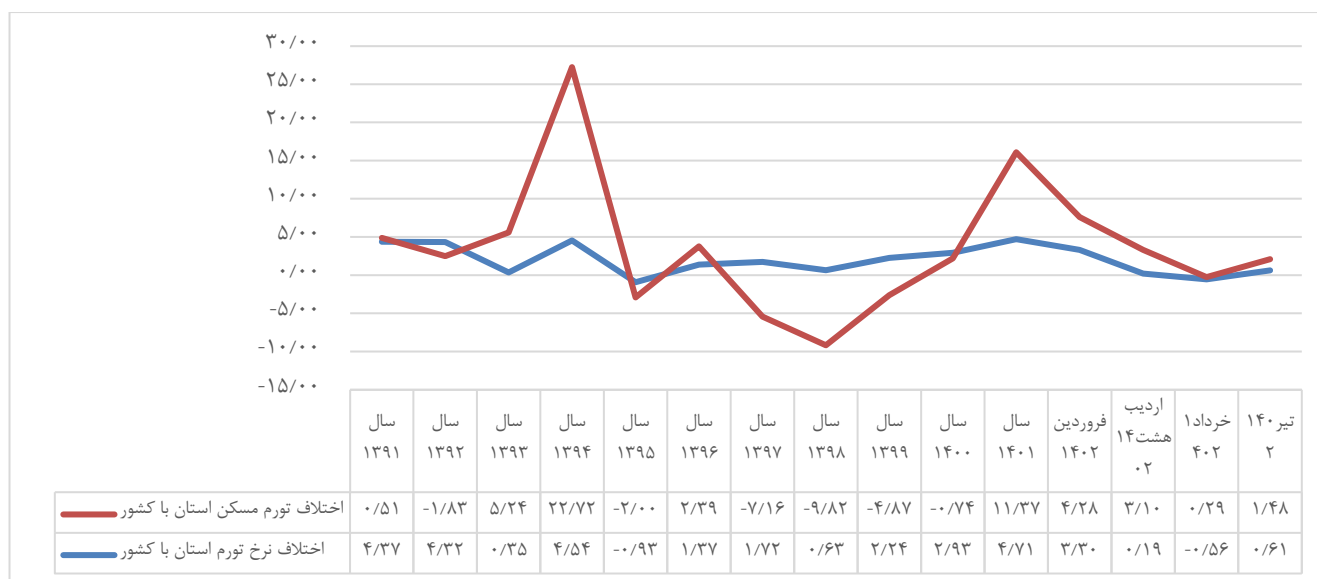
نمودار (۴) - روند نرخ تورم مسکن در دوازده ماهه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل ۱۴۰۲

منبع: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان و محاسبات تحقیق

بررسی زیر شاخصهای گروه مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها از ابتدای سال ۱۴۰۲ تا مهرماه نشان می‌دهد که استان در تمامی زیر شاخصهای گروه به ترتیب و به طور میانگین در شاخص مسکن ۱۵۸ درصد، اجاره بها ۱۴۹ درصد، خدمات نگهداری و تعمیر واحد مسکونی (خدمت) ۰۵ درصد و آب، برق و سوخت ۲۸۴ درصد از متوسط کشوری بالاتر بوده است.

مقایسه اختلاف نرخ تورم مسکن استان و کشور با اختلاف نرخ تورم استان و کشور در سالهای ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۲

منبع: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان و محاسبات کارشناسی

این نمودار نشان می‌دهد که هر زمان اختلاف نرخ تورم مسکن استان از متوسط کشوری بیشتر بوده است و افزایش محسوسی نسبت به متوسط کشوری داشته است بر روی نرخ تورم استان نیز اثر گذاشته و منجر به شکاف تورم استان از متوسط کشوری شده است.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

یکی از محورهای برنامه‌های توسعه اقتصادی در ایران، اجرای طرح آمایش سرزمین است و هدف این طرح شناسایی منابع و امکانات هر استان و تخصیص منابع و فعالیتها به هر منطقه بر مبنای استعدادها و ویژگیهای خاص آن منطقه و کاهش شکاف اقتصادی بین مناطق مختلف است. در این خصوص، شناسایی پویایی‌ها و عوامل مؤثر بر تورم منطقه‌ای، در استانهای کشور می‌تواند به برنامه‌ریزان اقتصادی و منطقه‌ای در تنظیم برنامه‌های توسعه اقتصادی کمک کند تا از طریق تخصیص منابع، عدم تعادل های منطقه‌ای و شکاف رشد اقتصادی بین استان‌های کشور از بین رود و همچنین شکاف بین وضعیت موجود منطقه و وضعیت ایده آل کاهش یابد. یکی از عوامل مهمی که برنامه‌ریزان باید به آن توجه داشته باشند، متغیرهای جغرافیایی-اقتصادی یک منطقه است. متغیرهای جغرافیایی-اقتصادی هر منطقه، موارد قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهای یک منطقه را که بر تورم آن منطقه اثرگذار است، نشان می‌دهد عنصر مهم و تأثیرگذار بر استفاده یک منطقه از سرریزهای مناطق دیگر، مجاورت است. (بانک جهانی، ۲۰۰۹)

با عنایت به ضریب اهمیت مسکن در سبد کالای استان که بیش از ۲۰ درصد از هزینه‌های سبد خانوارهای استان به این گروه (گروه مسکن و اجاره‌بها) متعلق می‌باشد. لذا تغییرات قیمت آن می‌تواند قدرت خرید و نرخ تورم را تحت تاثیر قرار دهد. همچنین با عنایت به بررسی گروه کالاهای تاثیرگذار در نرخ تورم استان و اختلاف آنها با نرخ تورم کشوری در سال ۱۴۰۲ توجه به نرخ تورم گروه کالاهای آموزش، حمل و نقل، خدمات عمومی در مهار تورم استان توصیه می‌گردد. همچنین در گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات نیز می‌بایست توجه بیشتری به نرخ تورم گوشت قرمز و سفید و فرآورده‌های آنها، چای، قهوه، کاکائو، نوشابه و آب میوه (نوشابه‌های غیر الکلی) و شکر، مربا، عسل، شکلات و شیرینی (قند و شکر و شیرینی‌ها) صورت پذیرد.

تورم بالای سالهای گذشته، در استانهای مجاور باعث انتقال تقاضا به استان موردنظر می‌شود، در نتیجه، بهتر است سیاستگذاران استان موردنظر محیط کسب و کار و شرایط سرمایه‌گذاری را بهبود بخشند تا بتوانند تقاضا، پول و سرمایه‌گذاری را از همسایه‌ها جذب کنند و باعث رونق استان موردنظر شوند. وقوع شکاف تولید در استانهای مجاور به این معناست که نباید روی تقاضای خارج از استان حساب کنند و در برنامه‌ریزی‌ها تنها تقاضای داخل استان موردنظر را مدنظر قرار بدهند و براساس آن عمل کنند یا به فکر انبار کردن یا صادرات محصولات در استان موردنظر باشند. برای کم کردن واریانس تورم (ثبات بخشی تورم) و کاهش قیمت و ارزانتر کردن محصولات در استانها باید به مدیریت انتظارات بپردازیم.

منابع

- پرمه، ز؛ و قربانی، م. (۱۳۸۳)، تورم و پس انداز خانوارهای روستایی (مطالعه موردی استان فارس)، پژوهش های اقتصادی ایران، ۱۶۹-۱۹:۱۸۷
- دهمرد، ن. و کسائی، ز (۱۳۹۰)، ریشه های تورم در اقتصاد ایران (۱۳۸۶-۱۳۳۸)، دو فصلنامه علمی-پژوهشی جستارهای اقتصادی، ۱۶۵-۱۸۸: ۱۵
- عماد زاده، م؛ و صمدی، س؛ و حافظی، ب (۱۳۸۴)، بررسی عوامل پولی و غیر پولی موثر بر تورم در ایران (۱۳۳۸-۱۳۸۲)، پژوهشنامه علوم انسانی و اجتماعی، ۱۹: ۵۲-۳۳
- مهرابی بشر آبادی، ح. شرافتمند، ح. و باغستانی.ع (۱۳۸۹)، بررسی تأثیر شوکهای نرخ ارز و شکاف تولید بر تورم در ایران، مجله دانش و توسعه، ۱: ۲۰-۳۳
- Aljebrin, M. (2006), Analysis of Inflation in Determinants Developing Oil Export Based Economies, Doctoral dissertation, Colorado State University, Fort Collins, Colorado
- Augustine, C. A., Malindretos, J. and Nippani, S. (2004), " Variations in Exchange Rates and Inflation in 82 Countries: an Empirical Investigation" North American Journal of Economics and Finance, 15 :227-247.
- Caniani D., Pascale S., Sdao F. and Sole A. (2008), neural networks and landslide susceptibility: a case study of the urban area of Potenza, Natural Hazards, 45: 55-72.
- Elhorst, J. P. (2003). Specification and estimation of spatial panel data models. International regional science review, 26(3), 244-268.
- Anseline, L.(1988), Spatial econometrics: Methods and models, Kluwer Academic Publishes, Dordecht.
- Arellano, M., & Bond, S. (1991). Some tests of specification for panel data: Monte Carlo evidence and an application to employment equations. The review of economic studies, 58(2), 277-297.
- Vaona, A., & Ascari, G. (2012). Regional inflation persistence: evidence from Italy. Regional Studies, 46(4), 509-523.
- World Bank (2009). World development report: reshaping geographic. Washington DC Press